Større fokus på sosial boligpolitikk i EU

Nyhetsbrev fra Brusselkontoret

Desember 2008

Under et ministermøte i Marseilles 24. november vedtok EUs medlemsland å øke innsatsen i kampen mot bostedsløshet, et felt der avstanden mellom landenes politikk fortsatt er stor. Samtidig lanserer Europakommisjonen tiltak mot energifattigdom.

En nylig kartlegging av boligpolitikken i EUs medlemsland avslører store forskjeller mellom landenes nasjonale boligpolitikk og deres prioriteringer på dette området i årene som kommer. Den 24. november ble den europeiske boligundersøkelsen presentert i forbindelse med EUs 17. boligministermøte i Marseilles. Målet med undersøkelsen har først og fremst vært å bidra med bakgrunnsinformasjon til ministermøtet, og den fokuserte derfor på forskjeller og likheter mellom landenes boligpolitikk og på hvilken utvikling man trolig vil se i årene som kommer.

I alt 22 av de 27 medlemslandene hadde svart på undersøkelsen, der det blant annet fremkom at Kypros er det eneste landet som har flyktninger som sin prioriterte målgruppe for den sosiale boligpolitikken. Og mens 16 av landene rapporter at de prioriterer eldre og lavinntektsgrupper i sin boligpolitikk, satser seks av landene på hjemløse. Til sammen 13 land fokuserer på å bygge nye boliger, mens ni land prioriterer å rehabilitere eksisterende bygningsmasse for sosiale formål. Gitt et så mangfoldig bakgrunnsbilde kan det være vanskelig å komme fram til felles prioriteringer og spesifikke støtteordninger på overnasjonalt nivå.

Undersøkelsen avslører også variasjoner i hvor store midler landene setter av til den offentlige sosiale boligsatsningen. Belgia, Østerrike, Irland, Frankrike og Finland bruker mest penger, og Belgia troner aller høyest med offentlige utgifter tilsvarende 2 prosent av sitt bruttonasjonalprodukt. Spania, Italia, Litauen og Polen, derimot, bruker alle mindre enn 0,5 prosent av sine respektive bruttonasjonalprodukt til offentlig sosial boligsektor og figurerer dermed nederst på listen. Polen er verst i klassen og bruker kun 0,08 prosent av sitt brutto-nasjonalprodukt.

Sverige trapper ned

Bruken av offentlige midler ser ikke ut til å ha noen direkte sammenheng med hvor stor andel den sosiale leiesektoren utgjør i de forskjellige landene. I Nederland, Danmark, Østerrike og Storbritannia utgjør den sosiale leiesektoren mer enn 20 prosent av alle boliger, og i Tsjekkia, Finland, Frankrike og Polen mer enn 10 prosent av boligene. Til sammenlikning står den sosiale leiesektoren i Spania, Hellas og Latvia kun for rundt 1 prosent av boligene. Samtidig ønsker alle medlemslandene å opprettholde eller øke sin boligsosiale satsning, med unntak av Sverige, som vil redusere sin satsning i tiden framover. Svenskene ser for seg synkende produksjonssubsidier som skal fases ut i 2011. "Nye instrumenter som fokuserer på individet kan være aktuelle, men i så fall med begrenset innvirkning på budsjett", skriver svenskene i sitt svar på boligundersøkelsen.

Husbanken

BRUSSELKONTORET
EU-RÅDGIVNING FOR NORSKE INTERESSER

Prateklubb

Det franske EU-formannskapet var vertskap for boligministermøtet i Marseilles, som i hovedsak fokuserte på tilgang til boliger for vanskeligstilte personer. Fordi EU ikke har direkte lovgivende makt til å regulere boligpolitikken i medlemslandene er det ofte lite som kommer ut av slike møter hva konkrete tiltak angår. I pressemeldingen i etterkant av møtet kan en blant annet lese at ministrene var blitt enige om å inkludere boligtemaer som hjemløshet og utestengelse fra boligmarkedet i Det europeiske året for å bekjempe fattigdom og sosial ekskludering i 2010. I tillegg skal kampen mot hjemløshet innlemmes i EUs strategi for sosial integrering, og ministrene ga også sin fulle støtte til Europaparlamentets krav om en studie av ansvarsforholdet mellom nasjonale, regionale og lokale myndigheter for sosial boligpolitikk. Boligministrene ble også enige om å opprette arbeidsgrupper som skal fokusere på forskjellige problemstillinger knyttet til sosial boligbygging. Det første arbeidsmøtet vil arrangeres av det tsjekkiske presidentskapet 24. og 25. juni 2009.

Regionalt engasjement

Ettersom EUs sosiale boligpolitikk i stor grad implementeres på regional og lokalt nivå, var EUs regionskomité en viktig deltaker på møtet i Marseilles. Michel Delebarre, Regionskomiteens første visepresident, borgemester i Dunkirk og formann i den franske leietakerforeningen, USH, pekte på to store utfordringer på den europeiske boligfronten på kort sikt. For det første vil resultatene fra høringen som ble lansert i Kommisjonens grønnbok om økonomisk utjevning offentliggjøres tidlig i 2009. Delebarre understreket viktigheten av at alle europeiske aktører i boligsektoren deltar i denne høringsprosessen og synliggjør områder der EUs politikk på miljø, sosiale forhold og territoriale spørsmål sammenfaller.

Videre vektla Delebarre at revisjonen av Monti-Kroes pakken om delvise unntak for sosial boligbygging fra EUs statsstøtteregler som skal gjennomføres i løpet av 2009. "Vi må kjempe for å holde det nåværende rammeverket på plass", sa han. "Lokale myndigheter er klare til å forsvare sosial boligbygging på den europeiske agendaen. Det er i vår interesse på grunn av mulighetene som strukturfondene gir og på grunn av den manglende EU-lovgivningen på området. Samtidig er dette ikke et politikkområde som kun gjelder EU og regionene. Ballen ligger også delvis på medlemslandenes banehalvdel", konkluderte Delebarre.

EU-tiltak mot energifattigdom

Selv om EU ikke har direkte lovgivende kompetanse på boligpolitikk, ettersom sosialpolitikken fortsatt ligger trygt forankret hos medlemslandene, faller mange boligsosiale problemstillinger innenfor andre politikkområder så som regionalpolitikk eller energi- og miljøpolitikk.

Onsdag 3. desember la Europakommisjonen fram et forslag som vil gjøre det mulig for EUs medlemsland og regioner å investere i tiltak som fremmer husstanders energieffektivitet og bruk av fornybar energi. Støtten vil være rettet mot husstander med lav inntekt. Forslaget, som fortsatt må godkjennes av Parlamentet og Rådet, betyr i praksis at EU vil være med å finansiere nasjonale, regionale og lokale tiltak gjennom økonomisk støtte fra EUs utjevningsfond. Danuta Hüber, kommissær for EUs regionspolitikk, uttalte i den anledning at "dette et forslag som vil gagne alle, fordi det vil spare energi, begrense utslipp og redusere energikostnadene til de mest sårbare i samfunnet". De nåværende reglene for forvaltningen av EUs strukturfond gir nye EU medlemmer kun begrenset mulighet til å bruke midler fra regionalutviklingsfondet til boligstøtte. Midlene kan kun brukes til enkelte deler av en bolig (eller hele boligen dersom det gjelder sosial boligbygging) i indre bydeler med store fattigdomsproblemer. Det nye forslaget vil tillate støtte til alle typer boliger, men da altså kun rettet mot husstander med lav inntekt.

Dersom forslaget blir godtatt, vil det altså kunne føre til bedre forhold for mange av Europas "energifattige". Denne gruppen består av et stadig økende antall personer og familier som ikke er i stand til å betale for sitt strømforbruk eller sørge for tilstrekkelig oppvarming. I praksis kan den nye lovgivningen legge til rette for delfinansiere eller subsidiere for eksempel nasjonale, regionale eller lokale programmer for isolering av vegger, tak og vinduer, investeringer i solpanel og utskiftning av gamle varmtvannsberedere. Til dags dato har EUs medlemsland planlagt investeringer på 4,8 milliarder euro i fornybar energi og 4,2 milliarder euro i energieffektivitet gjennom utjevningspolitikken.

For Brusselkontoret AS,

Caroline Klæth Eriksen
caroline@brusselkontoret.eu